

Motion till riksdagen
2005/06:Ub588

av **Torsten Lindström m.fl. (kd)**

Studenters trygghet

Motionen delad mellan flera utskott

1 Sammanfattning

Kristdemokraterna presenterar här förslag för att göra studenternas situation tryggare. Förslag läggs fram om studiemedlen, samverkan mellan trygghets-systemen, ökad rättssäkerhet och slopat kårobligatorium.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning	2
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
4	Säkerställ studenters ekonomiska trygghet.....	4
5	En resultatlös studiemedelsutredning	5
5.1	Samla och tydliggör information om systemen	5
5.2	Förbättra statistiken	6
5.3	Förbättra villkoren för sjukskrivna studenter.....	6
5.4	Inför deltidssjukskrivning.....	6
5.5	Barntillägg för barn vars föräldrar studerar	6
5.6	Ny studiesocial utredning krävs.....	7
6	Ett slopat kårobligatorium	7
7	Rättssäkerhet	8
7.1	Likabehandling	8
8	Studentboende och fördelning av högskoleplatser	9
9	Studenters hälsa – alkohol, narkotika och stress.....	9
10	Forskarstuderandes trygghet.....	10
10.1	Studiefinansiering via utbildningsbidrag eller stipendier	11
10.2	Skuggdoktoranderna.....	11
10.3	Förbättra handledningen för doktorander	12

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en studiesocial utredning med direktiv att förutsättningslöst föreslå hur de sociala trygghetssystemen bättre ska kunna anpassas för studenter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att informationen och vägledningen om de studiesociala trygghetssystemen till studerande måste förbättras och samlas i ett gemensamt forum.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samverka mellan olika trygghetssystem måste underlättas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att korta den s.k. 30-dagarskarensen för studenter med studiemedel.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att kombinera deltidssjukskrivning och deltidstudier.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begreppet student måste ges en enhetlig definition i lagar och förordningar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna i de sociala trygghetssystemen blir färre och enklare så att tillämpningen på studenterna blir mer enhetlig.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en ny studiesocial utredning bör tillsättas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa bättre sanktionsmöjligheter i lagen om likabehandling av studenter i högskolan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till studentbostäder vid fördelning av högskoleplatser.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lärosätena bör utbilda faddrar och förebygga alkoholmissbruk.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av tydliga nationella riktlinjer för Studenthälsan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskarstudenters anställningsvillkor

¹ Yrkande 5 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

4 Säkerställ studenters ekonomiska trygghet

Kristdemokraterna vill se ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Ett viktigt redskap för att möjliggöra detta är att villkoren för högskolestudier är så goda att ingen av ekonomiska eller andra orsaker avstår från att studera. Studenternas situation måste präglas av trygghet, förutsägbarhet och rättssäkerhet.

Det är frapperande att Socialdemokraterna under sin snart tolvåriga regeringstid inte åtgärdat de problem som finns vad gäller studenternas trygghet. Antalet platser i högskolan har blivit fler, men motsvarande resurser för att satsa på kvalitet har uteblivit. Lärartätheten har minskat. Till detta kommer att nivån på studiemedlet inte följt kostnadsutvecklingen. Glappen mellan olika trygghetssystem som drabbar studenter har utretts, men därefter lämnats utan åtgärd. I slutänden är det enskilda studenter som drabbas.

Analysföretaget Rewind har på uppdrag av det fackliga studentsamarbetet Tria under 2005 undersökt¹ studenters upplevelse av stress och vad som orsakar stressen. Undersökningen har genomförts i form av en webbenkät till 1 500 representativt utvalda svarande studenter från studentsajten Lycknis medlemsregister. Resultatet visar bl.a. att

- över 55 procent ofta oroar sig för sin ekonomi,
- enbart 13 procent är nöjda med sin ekonomiska situation,
- 20 procent någon gång har arbetat svart,
- nästan 70 procent går plus minus noll eller har skulder när en ny månad börjar,
- närmare 50 procent är rädda för att bli arbetslösa efter att de avslutat sina studier,
- nästan 40 procent tror att det kommer att bli svårt att få ett arbete som svarar mot deras utbildning,

En stor del av den upplevda stressen beror på oro över den egna ekonomin. 87 procent är missnöjda med sin ekonomiska situation. Studenterna i undersökningen har en genomsnittlig disponibel inkomst på 7 000 kronor/mån. Den genomsnittliga hyreskostnaden är 3 400 kr/mån. Då återstår alltså 3 600 kr/mån som ska räcka till mat, kurslitteratur, busskort och övriga kostnader. För majoriteten av studenterna går ekvationen nätt och jämnt ihop och många har skulder i början av varje ny månad. En del, men långt ifrån alla, klarar sig med hjälp av stöd från sina föräldrar. Undersökningen visar också att kvinnliga studenter är mer stressade än manliga.

Högre utbildning har ett värde för individen och inte minst för samhället. Av detta följer att villkoren för studenter måste vara så förutsägbara och förmånliga att grupper som normalt sett inte söker sig till högskolan tors påbörja en högskoleutbildning. Det måste också vara så att villkoren för studenter kan bidra till att fler ryms i högskolan och att färre hoppar av till följd av socioe-

¹ Hasselström, K.-J. & Wägerth, D. (2005). Studentens stress. Stockholm: Rewind.

ekonomiska orsaker. I föreliggande motion presenterar Kristdemokraterna förslag till förbättringar.

5 En resultatlös studiemedelsutredning

Mycket motvilligt och efter starkt tryck från oppositionen tillsatte den socialdemokratiska regeringen i september 2002 en studiesocial utredning som resulterade i SOU 2003/04:130 Studerande och trygghetssystemen. Det blev en utmärkt kartläggning men resulterade inte i några konkreta förslag för hur trygghetssystemen ska fungera för studenter.

Ett övergripande problem med studiemedelssystemet är att det är dåligt integrerat med övriga delar av trygghetssystemen. Studenter får inte ta del av socialförsäkringssystemen på samma villkor som andra samhällsmedborgare. När det gäller sjukpenninggrundande inkomst (SGI), föräldrapenning, försörjningsstöd, a-kassa, bostadsbidrag, föräldraledighet m.m. missgynnas studenter. Detta drabbar oftast kvinnor hårdare än män och medverkar till den sociala snedrekryteringen till högskolan.

Anledningen till misslyckandet är att Socialdemokraterna inte gav utredningen direktiv som innebar mandat att föreslå förändringar i alla delar. De förändringar och förslag som presenterats är intressanta, men det landets ca 350 000 högskolestudenter behöver är grundläggande trygghet. Några av förslagen var av sådan karaktär att de går att genomföra utan vidare utredningsarbete, vissa utan ökade kostnader. Det är angeläget att de genomförs utan att den socialdemokratiska regeringen drar frågan ytterligare i långbänk.

5.1 Samla och tydliggör information om systemen

Den ekonomiska och sociala situationen under den samlade studietiden skulle förbättras för alla studerande om regelverken kring trygghetssystemen kunde anpassas bättre utifrån nu nämnda behov. Ett bättre utbyggt informationsnät och en mer enhetlig tillämpning av reglerna skulle ge ökad trygghet och rätts-säkerhet för studerande och skapa förutsättningar för mer effektiva studier. Studerande skulle vidare våga använda systemen, t.ex. bostadsbidraget, på det sätt som är avsett med dem. System med preliminära bidrag som stäms av i efterhand kan få bekymmersamma effekter för studerande som ofta har en ojämn ekonomi.

Kristdemokraterna anser att informationen och vägledningen om de studiesociala trygghetssystemen till studerande måste förbättras och samlas i ett gemensamt forum. Ett förslag är att Högskoleverket i samarbete med bl.a. Försäkringskassan upprättar en webbsajt.

Fel! Okänt namn på

5.2 Förbättra statistiken

Den statistiska informationen över olika studerandegrupper är också bristfällig och behöver förbättras i vissa avseenden. Ett förbättrat och tydligare uppgiftslämnande skulle effektivt bidra till att öka kunskaperna om studerandes beteenden och villkor. Detta skulle öka förutsägbarheten och möjligheten för dem som studerar eller vill studera att kunna planera sin studietid. Kristdemokraterna anser också att det är mycket angeläget att reglerna blir färre och enklare så att tillämpningen blir mer enhetlig. Detta förutsätter att definitionen av studerande förtydligas.

5.3 Förbättra villkoren för sjukskrivna studenter

Det finns ett särskilt försäkringsskydd för dem som studerar med studiemedel och rekryteringsbidrag. Det innebär att studenten under vissa förutsättningar får behålla sitt studiestöd om han eller hon är helt oförmögen att studera vid sjukdom eller helt avstår från studier i samband med tillfällig vård av barn eller vård av en svårt sjuk närstående i Sverige. Många studenter anmäler sig inte till Försäkringskassan när de blir sjuka eller till CSN när de vårdar barn eller närstående. Det skapar problem för den studerande, CSN och Försäkringskassan. En godkänd frånvaroperiod som omfattar minst sju dagar räknas inte in i det totala antalet studiemedelsveckor och inte heller i antalet veckor vid kommande prövningar av studieresultat. Först efter den 31:a sjukdagen kan studielån som betalats ut avskrivas. Kristdemokraterna anser att denna s.k. 30-dagarskarens bör göras kortare.

5.4 Inför deltidssjukskrivning

Studier i mer begränsad omfattning kan vara den bästa möjligheten att rehabilitera en person som varit sjuk. Därför är det viktigt att det sker en individuell behovsprövning för att underlätta för studenten att återuppta sina studier. De positiva effekterna för både samhället och den enskilde är uppenbara om förutsättningarna att kombinera deltidssstudier med sjukskrivning på deltid ökar. I dag måste studiestöd uppbäras kontinuerligt för att ge skydd i samband med beräkning av sjukpenninggrundad inkomst. Om reglerna kan anpassas till ett flexibelt bruk av studiemedlen kan skyddet för studerande i samband med sjukdom förbättras. Detta kan underlätta övergångar från sjukdom till studier. Kristdemokraterna anser att deltidssjukskrivning ska vara möjligt att kombinera med deltidssstudier.

5.5 Barntillägg för barn vars föräldrar studerar

Många studenter har i dag andra förutsättningar under sin studietid än tidigare generationer hade. Studietiden kan vara kämpig för studenter med barn. För

Fel! Okänt namn på

ensamstående studenter med barn är det extra svårt att få tiden och pengarna att räcka till. 52 000 studenter i Sverige har barn. År 1998 fick 33 procent av alla studenter med barn och 87 procent av ensamstående studenter med barn socialbidrag. Det är ett grundläggande fel i systemet när så många är hänvisade till socialbidrag för sin vardagliga försörjning trots heltidsstudier. Yngre studenter drabbas dessutom av att föräldraförsäkringen är relaterad till tidigare inkomst. Har man ingen tidigare inkomst får man endast garantinivån i föräldraförsäkringen.

Som ovan framgått gav inte regeringen den studiesociala utredningen ett tillräckligt brett uppdrag. En grupp som särskilt har hamnat i kläm i nuvarande utformning av studiestödssystemet är barn vars föräldrar är studenter. Kristdemokraterna lade därför under 2003 fram ett finansierat förslag för införandet av ett barn tillägg fr.o.m. höstterminen 2005. Regeringen presenterade först 2004 ett liknande förslag. Barn tillägget för studenter träder i kraft den 1 januari 2006.

Vi utvecklar de ekonomiska delarna av studiestödspolitikerna i vår motion om studiestödet. I vår budgetmotion finansieras även en höjning av grundnivån i föräldraförsäkringen till 230 kronor per dag. Det gynnar studenter som får barn under studietiden.

5.6 Ny studiesocial utredning krävs

Kristdemokraterna anser att studiemedlet och dess samverkan med andra sociala trygghetssystem måste samverka på ett optimalt sätt, så att den enskilde har möjligheter att försörja sig och leva ett tryggt liv under sin studietid. Så är inte fallet idag. De åtgärder som den studiesociala utredningen föreslog har inte genomförts. Kristdemokraterna kräver en ny studiesocial utredning med mandat att förutsättningslöst föreslå förbättringar och nya lösningar på de svåra problemen.

Kristdemokraterna anser att det t.ex. bör övervägas om studiemedelssystemet går att koppla till ett personligt kompetenssparande för livslångt lärande.

6 Ett slopat kårobligatorium

Kårobligatorium som innebär att alla studenter tvångsansluts till en studentkår för att kunna få sina betyg är principiellt felaktigt och bör därför i takt med att studenternas inflytande i övrigt ökar på sikt avskaffas. Även studenter bör själva få välja vilken förening de vill vara med i. För Kristdemokraterna som tror på studenternas viktiga roll i utvecklandet av landets universitet och högskolor ter sig inte en verksamhet byggd på obligatorisk anslutning som en tilltalande lösning. I stället vill Kristdemokraterna se en ny modern modell för studentinflytande. Vi utvecklar våra tankar i vår motion om universitet och högskola.

Fel! Okänt namn på

7 Rättssäkerhet

I samband med 1993 års universitets- och högskolereform togs många av de centrala reglerna i högskoleförordningen som direkt berör studenterna bort. Reformen byggde på idén om den goda institutionen. En god institution ska bejaka och följa de regler som bestäms av statsmakten och av högskolan själv. Institutionen ska utreda regelbrott, i synnerhet när de drabbar studenterna och vidta åtgärder för att förebygga att samma fel uppstår igen samt göra erforderlig uppföljning. Erfarenheten visar att få institutioner uppfyller idén om den goda institutionen. Ett vanligt scenario är att högskolan vidtar rättelse i enskilda fall, men inte rättar till det bakomliggande felet eller utreder hur felet kunnat uppkomma. Det har lett till onödigt stor arbetsbelastning på studentkåren.

Högskoleverket föreslog år 2001 20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet. Ärendet har beretts i åratal utan att något konkret har kunnat presenteras, vilket föranlett Kristdemokraterna att återkommande interpellera och motionera i frågan. Socialdemokraternas handlingsförklaring tyckte upphöra i april 2004 då man äntligen fattade beslut rörande bl.a. vissa prov-, praktik- och examinationsfrågor som trätt i kraft den 1 januari 2005. Flera av de förslag Högskoleverket lämnade till regeringen i november 2001 är fortfarande aktuella. Förslaget att utreda frågan om 40-timmars studieveckor är principiellt avgörande för att heltidsstudier ska kunna jämföras med heltidsarbete, vilket påverkar studenternas trygghet och ekonomi. Det är också viktigt att högskolorna ger ut handböcker som innehåller både nationella och lokala regler. Kristdemokraterna anser att det är angeläget att de förslag som Högskoleverket presenterat för studenternas rättssäkerhet blir föremål för vidare behandling av regeringen.

7.1 Likabehandling

Det finns jämställdhetsproblem i högskolan. Mans- eller kvinnodominerade student-, lärar- och forskargrupper förlorar infallsvinklar till problem och möjliga lösningar, vilket är negativt ur ett kunskapsutvecklingsperspektiv. Det innebär också ett resursslöseri att snäva in rekryteringsbasen med t.ex. könsberoende begränsningar. Än viktigare är att varje persons unika och lika värde och rätt måste värnas. Sedan den 1 mars 2002 finns lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Lagen ålägger lärosätena att åtgärda och förebygga diskriminering på grund av kön, funktionshinder, sexuell läggning eller etniskt ursprung. Tyvärr har högskolorna inte tagit arbetet med diskrimineringsfrågor och likabehandling på tillräckligt stort allvar. Lagen om likabehandling av studenter är i dagsläget tandlös när det gäller sanktionsmöjligheter för lärosäten som inte uppfyller lagens krav. Kristdemokraterna anser att bättre sanktionsmöjligheter bör införas i lagen.

8 Studentboende och fördelning av högskoleplatser

Bostadssituationen för studenter är mycket bekymmersam på många universitets- och högskoleorter. Sveriges Förenade Studentkårer (SFS) visar i en rapport från september 2004 att sammantaget 110 000 studenter köar till studentbostad runt om i landet. Det faktiska behovet är mindre än så, men SFS bedömer att det ändå ökar och nu uppgår till ca 60 000 bostäder, en ökning med 20 procent sedan 2003.

Det krävs nu att både staten och kommunerna tar sitt ansvar för högskolestudenternas bostadssituation. Den långsiktigt viktigaste förändringen som behövs för att studenter ska kunna skaffa egna bostäder är ett ökat byggande totalt sett. Det är bristen på bostäder i samhället i stort som försämrat studenters boendesituation. Genom Kristdemokraternas generella bostadspolitik med lindrad beskattning och ett förenklat regelverk skulle, framförallt på längre sikt, också studenters bostadssituation betydligt förbättras. Betydelsen av generella åtgärder till trots, är studenterna en grupp som det är angeläget att det finns en särskild kategori bostäder för, och därmed också en särskild bostadspolitisk stimulans. Kristdemokraterna föreslår därför att ett nytt investeringsbidrag inrättas för byggande av studentbostäder och avsätter för detta ändamål 100 miljoner kronor om året.

Kristdemokraterna vill också se ett system där en antagning garanterar studenten en enklare bostad. Bostadssituationen på de olika högskoleorterna bör beaktas vid fördelningen av nya utbildningsplatser. Om två högskoleorter i övrigt bedöms vara lika lämpliga, anser vi att den ort som kan erbjuda studenterna de bästa boendalternativen bör prioriteras. Det är också viktigt att de orter som tilldelas nya utbildningsplatser får besked om detta så tidigt som möjligt, så att de kan beakta detta i sin bostadsplanering på bästa sätt. Vi utvecklar studentbostadspolitiken i våra motioner om studentbostäder och om enklare bostadsägande för unga och låginkomsttagare.

9 Studenters hälsa – alkohol, narkotika och stress

Studie efter studie bekräftar att studenternas alkoholvanor innebär ett klart riskbeteende. En studie² över 4 575 studenter vid fyra lärosäten gjord av Centre for Social Research on Alcohol and Drugs, SoRAD, vid Stockholms universitet bidrar till bilden av att problemen sannolikt har eskalerat: var tredje student super sig full minst varannan vecka och var fjärde har även prövat narkotika. Manliga studenter dricker mer och oftare än sina kvinnliga

² Bullock, S. (2004) Alcohol, Drugs and Student Lifestyle: A Study of the Attitudes, Beliefs and Use of Alcohol and Drugs among Swedish University Students. SoRAD – Research Report nr 21.

Fel! Okänt namn på

kamrater, nära hälften är högkonsumenter av männen jämfört med 28,9 procent av kvinnorna, vilket är en tydlig ökning. Var fjärde student uppger i studien att drickandet påverkat deras fysiska hälsa menligt senaste året. Studenterna anser själva att alkohol är främsta problemet i universitetsmiljön. Sammantaget ger användningen av alkohol, läkemedel och narkotika bland studenterna en oroväckande bild. Många bor långt hemifrån. Under studieåren kan olika problem grundläggas. Därför har Studenthälsan och lärosätenas ledning ett betydande ansvar att förebygga ett beroende av droger.

Ungefär hälften av landets 18–25-åringar studerar vid universitet och högskolor. Eftersom det är just i denna ålder som många grundlägger sina framtida alkoholvanor måste signalerna tas på allvar. Inom folkhälsovetenskapen talar man om vikten av stödjande miljöer, vilket i hög grad berör den studiesociala miljön vid våra högskolor och universitet. Den bild nya studenter får under sina första veckor är särskilt viktig. Clubmästerier, faddrar och motsvarande är därför särskilt viktiga marknadsförare och kulturbärare. En väsentlig del av arbetet med alkoholprevention är att göra de äldre studenterna medvetna om det ansvar de har för alkoholkulturen inom lärosätet.

Högskoleförordningen anger att högskolorna ska ansvara för att studenterna har tillgång till hälsovård, särskilt förebyggande hälsovård som har till ändamål att främja studenternas fysiska och psykiska hälsa. Studenter som är aktiva inom clubmästeri, publag och fadderverksamhet måste i linje med detta få utbildning i ansvarsfull alkoholhantering. Studenthälsan på olika orter har genom samverkan med högskoleledning och studentkårer arbetat för att minska berusningsdrickande bland studenterna. 1996 flyttades huvudmannaskapet för Studenthälsan från studentkåren till staten som låter det lokala lärosätet sköta uppgiften. Lärosätena väljer själva hur mycket pengar som ska gå till studenthälsan. Fram till dess att ansvaret för studenthälsovården lades på lärosätena fungerade SFS som samordnare. Det finns idag ett ideellt nätverk mellan Studenthälsan i hela landet som vuxit fram som ersättning för den tidigare centrala samordningen.

Däremot saknas nationellt fastslagna riktlinjer för hur arbetet i Studenthälsan ska bedrivas. Det behövs för att kunna mäta behov och utnyttjande av Studenthälsan i ett längre perspektiv. Eftersom ohälsa är ett symptom på bakomliggande stress- och arbetsmiljöfaktorer kan just sådana mätningar blottlägga strukturella problem inom utbildningarna och den studiesociala miljön. Vi ser det som angeläget att regeringen, mot bakgrund av ett växande problem på flera områden, slår fast nationella riktlinjer för studenthälsoarbetet.

10 Forskarstuderandes trygghet

Regeringens mål är att Sverige ska vara en ledande forskningsnation. I 2002 års regeringsförklaring var forskningspolitiken framträdande. Sverige ska stärka sin roll som modern forskningsnation, heter det. Regeringens ambition är därför att fördubbla examinationen i forskarutbildningen även under de

kommande tio åren. Ett grundläggande problem för att realisera regeringens vision är den kvardröjande synen på forskaren som en person som enbart lever för forskningen och som är beredd att stå ut med vilka förhållanden som helst.

10.1 Studiefinansiering via utbildningsbidrag eller stipendier

Det i särklass största problemet är doktorandernas studiefinansiering. Det skapar otrygghet och bidrar till den stress och ohälsa som många forskarstuderande upplever. Alldeles för många doktorander lever i dag på utbildningsbidrag, stipendier eller t.o.m. studiemedel. 45 procent av doktoranderna saknar därför helt social trygghet och ”får” inte bli sjuka, gravida eller arbetslösa.

Utbildningsbidraget var en tillfällig – och för statsmakterna billig – lösning som permanentats. Utbildningsbidraget är visserligen pensionsgrundande för den allmänna pensionen men berättigar inte till statlig avtalspension och underlag för sjukpenning eller a-kassa. Utbildningsbidraget är skattepliktigt för den enskilde, men staten slipper arbetsgivaravgifter och andra sociala avgifter. Staten undandrar sig de kostnader som alla andra arbetsgivare är skyldiga att betala för sina anställda och som finansierar de sociala trygghetssystem som statsmakterna ansett att alla arbetstagare bör ha tillgång till.

Stipendier för studiefinansiering tvingar den enskilde att leva på mycket, ofta oacceptabelt, låg nivå och ger inte någon rätt till ersättning vid t.ex. sjukdom, föräldraledighet och arbetslöshet och är heller inte pensionsgrundande. Stipendiet är skattefritt för den enskilde, trots att villkoret för att få det är att doktoranden följer sin studieplan. Ofta används stipendierna för utländska doktorander, som förutom att de ofta får nöja sig med orimligt låga belopp inte heller har rätt till barnbidrag eller bostadsbidrag. De utländska gäststudenterna utgör därmed akademins etniska underklass. Kristdemokraterna anser att utbildningsbidrag på sikt måste ersättas av fast anställning och att stipendier måste mönstras ut som studiefinansiering.

10.2 Skuggdoktoranderna

Begreppet skuggdoktorand har uppstått efter 1998 års reform av forskarutbildningen. Reformen innebar bl.a. att doktorandens finansiering ska vara ordnad vid antagningen. En skuggdoktorand är en person som deltar i forskarutbildningen utan att vara formellt antagen, ofta för att denne inte möter kravet på finansiering för fyra års doktorandstudier. En skuggdoktorand omfattas därför inte av det regelverk som reglerar rättigheter och skyldigheter. I Högskoleverkets rapport ”Att forska i det fördolda” åskådliggörs skuggdoktorandernas situation. Den föreslår tyvärr inga direkta lösningar. Däremot relateras hur en fakultet erbjuder duktiga studenter en prövoperiod, formellt en projektanställning, för forskning vid olika enheter på institutionerna. Finansieringen, som aldrig tycks vara problemfylld, utgörs av stipendier som söks

Fel! Okänt namn på

via institutionerna. Efter provperioden, som tidsmässigt kan variera, ombeds studenten att fortsätta med forskarutbildningen och ges då tillfälle att avsluta den påbörjade forskningen. Även här kan finansieringen bestå av stipendie-medel. Kristdemokraterna tar avstånd från användning av skuggdoktorander. Det är viktigt att goda villkor erbjuds forskarstuderande.

10.3 Förbättra handledningen för doktorander

I Högskoleverkets rapport (2003:26) ”Forskarhandledning – Möte med vandrare och medvandrare på vetenskapens vägar” uppger var fjärde kvinna och var femte man att de med den erfarenhet de har i dag knappast eller absolut inte skulle ha påbörjat forskarutbildningen. En av de vanligaste anledningarna till att doktoranderna någon gång övervägt att ge upp sina studier handlade just om problem i handledningen. Kristdemokraterna anser därför att man inom lärosätena bör verka för en ökad medvetenhet kring handledares ansvar.

Stockholm den 2 oktober 2005

Torsten Lindström (kd)

Inger Davidson (kd)

Dan Kihlström (kd)

Ulrik Lindgren (kd)

Rosita Runegrund (kd)

Gunilla Tjernberg (kd)

Sven Brus (kd)

Kenneth Lantz (kd)

Chatrine Pålsson (kd)

Olle Sandahl (kd)